

Trường: THCS Nguyễn Đức Cảnh

Họ và tên Gv: Khối 6

Tổ: Ngữ văn

TÊN BÀI DẠY : 1/ĐÊM NAY BÁC KHÔNG NGỦ

2/ẤN DỤ

3/LUYỆN NÓI VĂN MIÊU TẢ

MÔN: NGỮ VĂN - LỚP : KHỐI 6

Thời gian thực hiện : 4 tiết (Tuần 24)

I/ Đọc – tìm hiểu chú thích:

1/ Tác giả:

- Minh Huệ (1907-2003) là 1 nhà thơ hiện đại của việt nam.
- Ông được biết đến nhiều với tác phẩm "Đêm nay bác không ngủ", và đã được nhà nước tặng giải thưởng nhà nước về văn học, nghệ thuật với 3 tập thơ:Đêm nay bác không ngủ (1985), Tiếng hát quê hương (1959), Đất chiến hào (1970), ông có 3 bút danh (Nguyễn Huệ), (Nguyễn Thái), (Mai Quốc Minh)

2/ Tác phẩm :

- Là 1 bài thơ hay được nhà thơ Nguyễn Huệ sáng tác năm (1985) ,Bài thơ dựa trên sự kiện trong chiến dịch biên giới cuối năm 1950.

II/ Đọc – hiểu văn bản:

1/ Hình ảnh Bác Hồ:

- Vẻ mặt trầm ngâm, mái tóc bạc, ngồi đỉnh ninh, chòm râu im phăng phắc.
- Đốt lửa, đi dêm chăn cho từng người, nhón chân nhẹ nhàng.
- Cháu cứ việc ngủ ngon
- ...Bác ngủ không an lòng

-Bác thương đoàn dân công

...Càng thương càng nóng ruột

Mong trời sáng mau mau.

->Từ láy gợi hình

=>Tình yêu thương bao la của Bác dành cho quân và dân ta.

2/ Tâm tư của anh đội viên:

***Lần thứ nhất**

-Anh đội viên nhìn Bác

...Người cha mái tóc bạc

Đốt lửa cho anh nằm

-Anh đội viên mơ màng

Như nằm trong giấc mộng

...Ấm hơn ngọn lửa hồng

-Anh nằm lo Bác ốm

Lòng anh cứ bề bộn

Vì Bác vẫn thức hoài.

->So sánh, ẩn dụ

=>Thương yêu, cảm phục trước tấm lòng yêu thương bộ đội của Bác Hồ.

***Lần thứ ba**

-Anh hốt hoảng giật mình

-Anh vội vàng nâng nấc

Mời Bác ngủ Bác ơi!

Trời sắp sáng mất rồi

Bác ơi! Mời Bác ngủ!

-Anh đội viên nhìn Bác

Bác nhìn ngọn lửa hồng

Lòng vui sướng mênh mông

Anh thức luôn cùng Bác.

->Đảo trật tự từ, lặp lại, từ láy.

=>Tình cảm lo lắng chân thành của người đội viên đối với Bác. Thương yêu, cảm phục, ngưỡng mộ.

3/ Ý nghĩa khổ cuối

“Đêm nay Bác không ngủ

Vì một lẽ thường tình

Bác là Hồ Chí Minh”

=>Lời khẳng định về tình cảm và vị trí của Bác trong lòng quân dân ta.

III/ Tổng kết: SGK_trang 67

ẤN DỤ:

I/ Ấn dụ là gì?

VD: “Người Cha mái tóc bạc

Đốt lửa cho anh nằm”

=>Ấn dụ: chép ghi nhớ SGK_trang 68.

II/ Các kiểu ẩn dụ:

VD: “Lửa hồng” – “Màu đỏ”

→ Ẩn dụ dựa vào sự tương đồng về hình thức giữa các sự vật, hiện tượng (ẩn dụ hình thức)

VD : “Thấp” – “ Nở hoa “

→ Ẩn dụ dựa vào sự tương đồng về cách thức thực hiện hành động (ẩn dụ cách thức)

VD: Người cha – Bác Hồ

→ Ẩn dụ dựa vào sự tương đồng về phẩm chất giữa các sự vật, hiện tượng (ẩn dụ phẩm chất)

VD : (nắng) giòn tan – (nắng) “ To, rực rỡ”

→ Ẩn dụ dựa vào sự tương đồng về cảm giác (ẩn dụ chuyển đổi cảm giác)

=> Ghi nhớ SGK_trang 69

III/ Luyện tập:

Bài tập 1 : Trong 3 cách diễn đạt đã cho, cách diễn đạt thức nhất là cách diễn đạt bình thường, cách thứ hai có sử dụng ẩn dụ (Người cha). So sánh và ẩn dụ là các phép tu từ tạo cho câu nói có tính hình tượng, biểu cảm hơn so với cách nói bình thường nhưng ẩn dụ làm cho câu nói có tính hàm súc cao hơn.

⇒ Các bài tập còn lại các em làm trực tiếp vào sách.

LUYỆN NÓI VĂN MIÊU TẢ

Đề : Hãy miêu tả hình ảnh mẹ hoặc ba trong những trường hợp sau:

- Lúc em ôm
- Khi em mắc lỗi
- Khi em làm được một việc tốt

Gợi ý:

Dàn ý khái quát cho cả ba trường hợp như sau:

1. Mở bài:

- Dẫn dắt người đọc vào tình huống (lúc em ôm, khi em mắc lỗi,...).
- Cảm nhận chung của em về hình ảnh của mẹ hoặc cha lúc ấy.

2. Thân bài:

- Miêu tả lại chân dung của mẹ hoặc cha lúc ấy.
 - + Vẻ mặt
 - + Dáng điệu
 - + Lời nói
 - + Hành động
- Tả lại thái độ, cách ứng xử của mẹ hoặc cha lúc ấy (lo lắng, yêu thương, hạnh phúc, vui mừng, giận dữ,...).

3. Kết bài:

- Qua những lần như thế, em cảm nhận được thêm những điều gì về cha hoặc mẹ.
- Tự đó em suy nghĩ gì về trách nhiệm của bản thân.

Bài làm tham khảo:

“Mẹ kính yêu của con. Người ta vẫn bảo có nuôi con mới biết lòng cha mẹ. Nhưng qua trận ốm vừa rồi, con đã hiểu hơn về lòng mẹ. Cảm nhận được đầy đủ nhất tình yêu sâu sắc của mẹ dành cho con...”. Đó là những dòng tâm sự trong

cuốn nhật kí mà tôi gửi đến người mẹ kính yêu. Thay cho lời cảm ơn, tôi muốn nói “con yêu mẹ”.

Tôi là đứa trẻ không hay ốm yếu. Do được thừa hưởng sức khỏe của cha mà tôi chủ quan lắm. Hôm đó đi học, mẹ dặn tôi mang áo mưa theo vì đài đã dự báo. Nhưng vì thấy trời nắng to nên tôi không mang theo nữa. Thế rồi chiều về, mây đen ở đâu ùn ùn kéo tới, vùn vụt khắp bầu trời. Con mưa đến thật mau. Mưa, mưa xối xả. Mưa ào ào như trút nước... Không có áo mưa mà trời cũng sắp tối, tôi để đầu trần ù chạy về nhà. Về đến nơi tôi ướt như chuột lột. Mẹ nhìn tôi đầy lo lắng.

Đêm hôm đó, tôi bắt đầu bị sốt. nhiệt độ tăng cao, đầu óc choáng váng. Tôi mê man bất tỉnh. Bố mẹ tôi lo lắng, vội vàng tìm cách hạ nhiệt. Nằm trên giường, tôi nghe thấy từng bước chân của mẹ, bóng mẹ chạy đổ nghiêng trên tường, thoát trông thấy thoát biến mất. mẹ ngồi bên tôi, bàn tay ấm áp xoa nhẹ trên lưng, âu yếm vuốt tóc rồi má tôi. Cái trán nóng bừng được mẹ chườm bằng chiếc khăn lạnh. Chốc chốc, mẹ lại lật khăn rồi đặt nhẹ lên trán. Tôi miên man trong giấc ngủ nhưng dường như vẫn nhìn thấy đôi mắt mẹ nhìn tôi. Đôi mắt mẹ nhìn trìu mến, xót thương, long lanh những giọt nước. Từng nhịp thở thốn thức, tôi cảm nhận được sự lo lắng trong lòng mẹ. Mỗi khi tôi trở mình mẹ lại nhẹ nhàng vỗ về, kéo chăn lên đắp cho tôi. Thỉnh thoảng, mẹ lại sờ trán. Thấy nhiệt độ giảm, mẹ cũng hơi yên lòng... Cứ thế, mẹ ngồi bên tôi suốt đêm, không ngủ.

...Sáng hôm sau, trời đã tạnh mưa từ bao giờ. Mấy chú chim chào mào hót líu lo chào đón ngày mới. Những tia nắng đầu tiên lách mình qua khe cửa vào phòng, đến bên giường giúp tôi tỉnh giấc. Vì có mẹ ngồi bên nên tôi vững tâm mà ngủ rất ngon lành. Tôi cựa mình, thấy trong người đã khá hơn hôm qua rất nhiều. Vừa tỉnh dậy việc đầu tiên là tôi đưa mắt tìm mẹ. Sao không thấy mẹ đâu cả. Tôi vội vàng ngồi dậy. Ôi, mẹ! Người mẹ kính yêu của tôi. Chắc vì đã quá mệt nên mẹ nằm ngủ thiếp bên tôi. Lúc này nhìn mẹ, tôi chỉ thấy thật tội nghiệp và thương mẹ biết bao. Mái tóc dài, đen mượt dường như xơ xác. Đôi mắt thâm quầng lại vì thức khuya. Phía đuôi mắt đã xuất hiện những nếp nhăn, dấu hiệu của sự tàn phá của thời gian. Nhất là đôi tay mẹ. Trước đây, đó là một bàn tay mềm mại, trắng trẻo nhưng giờ đây, sự vất vả đã làm cho bàn tay mẹ gầy guộc, thô ráp và có những vết chai. Điều ai cũng thấy này tại sao hôm nay tôi mới để ý. Tôi thật là một đứa con vô tâm, bất hiếu. Tôi hiển nhiên nhận tình yêu của mẹ nhưng ích kỉ chỉ nghĩ cho bản thân. Mẹ

đã bắt đầu già đi mà tôi không hề hay biết. và dường như qua một đêm thức trắng cũng làm cho mẹ tôi già đi nhiều.

Đang suy nghĩ miên man thì chợt bố tôi mở cửa phòng bước vào. Bố mỉm cười chào tôi ngày mới. Vừa lúc mẹ cũng choàng tỉnh dậy. Thấy tôi, mẹ vội vàng đặt tay lên trán, nhìn tôi một lượt vẻ mặt lo lắng, căng thẳng. Hai bố con tôi nhìn mẹ rồi nhìn nhau cười. Lúc đó mẹ mới thấy nhẹ nhõm trong lòng. Nhưng nụ cười của mẹ thật mệt mỏi. Không để ý tới bản thân, mẹ lại chạy ngay xuống nhà nấu cháo cho tôi. Bát cháo nóng của mẹ là liều thuốc vô cùng hiệu nghiệm, không phải liều thuốc bình thường mà là liều thuốc tình thương yêu. Nó giúp tôi hết sốt và còn hơn thế nó giúp tôi nhận ra bao điều, hiểu thêm về lòng mẹ. Lòng mẹ thật bao la như biển thái bình...

Không phải chỉ khi ốm đau mẹ mới dành tình yêu cho tôi, ở bên cạnh tôi chăm sóc. Mẹ đã ở bên từ bao giờ mà tôi vô tâm không hiểu bởi tình yêu thương của mẹ không vô hình mà hiển hiện ngay trước mắt. “Mẹ kính yêu của con, nay con đã hiểu rồi mẹ ạ.”

⇒ Các em tự soạn cho mình dàn bài khác, rồi hoàn thành bài viết hoàn chỉnh dựa trên bài tham khảo của giáo viên nhé!

HẾT.